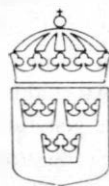


# Motion till riksdagen

1985/86:Jo753

Göthe Knutson (m)

Det öppna svenska kulturlandskapet



Mot.  
1985/86  
Jo753-760

Skall det öppna svenska odlingslandskapet få ändra karaktär och delvis försvinna? Skall vi låta slyträd som asp, sälg och al tränga in på den öppna hagmarken? Skall strandängarna i Bohuslän, i Halland och i andra kustlandskap bli beskogade och inte längre ge den vägfarande en öppen utsikt över hav och horisonter? Skall Sverige-bilden präglas av vanhävd?

En mängd frågor kan ställas – och bör ställas! – om kulturlandskapets framtid. Frågorna är högaktuella. Och de intresserar snart hela svenska folket. Man vet att det öppna, ljusa landskapet är hotat. Starkt hotat.

På många håll har det skett en skrämmande omvandling på bara något tiotal år. Där det varit odlingar och betesmark växer sly och i bästa fall björk. De små jordbruken har lagts samman till större lantbruksföretag. Och där småbrukaren – oftast på grund av jordbrukspolitik och jordförvärvslag – försvunnit har det blivit en landskapsvårdare mindre.

## Böndernas enorma insats

Vi svenskar måste göra klart för oss att jordbrukets pågående strukturförändring från mindre till större enheter innebär en parallell förfulning av hela landskapsbilder. Det vi vanligen kallar öppna landskap är kulturbygder som åkerbruk och boskapskötsel skapat under århundraden. Skaparna av denna agrara landskapskultur är generationer bönder. Deras oavlönade arbetsinsats som landskapsvårdare har varit och är enorm.

Nu blir de allt färre. Och i takt med jordbrukets storleksrationalisering och minskade lönsamhet krävs allt större arbetsinsatser, allt fler arbetstimmar i själva företagsdriften av varje lantbrukare. De får allt mindre tid över för att hugga sly och hålla landskapet öppet.

## En kulturchock

Det är en smärtsam procedur som pågår. Det är ett allmänt omvitnat behov hos människan att uppleva kontinuiteten. Vi vill ha kvar banden tillbaka i tiden. De flesta av dagens tätortsmänniskor har ett nära ursprung på landsbygden. Och man vill känna igen hembygden. Uppleva barndomens sommarängar, böljande sädesfält och glittrande vatten.

När man inte längre känner igen sig är det något av en kulturchock för envar. Och man frågar sig hur detta kunnat få ske? Vi kan svara att det är en fortgående urbaniseringsprocess som låter odlingslandskapet stegvis försvin-

na. Är det då inte allas vår uppgift att ingripa? Att bevara den bästa av miljöer. Att rädda kulturbygden så att den kan överlämnas intakt åt kommande generationer?

Mot. 1985/86  
Jo753

Svaret på frågorna måste bli ett ja. Och när det är sagt krävs det att vi vet hur det skall gå till. Många landsbygdsbor fortsätter med landskapsvården utan att idka jordbruk. Man slår vallar för sin egen trivsels skull. Man röjer sly vid vägen, utmed strandkanterna och kring hagmarkerna. Man idkar landskapsvård och gör en miljöinsats i det tysta.

### Vad kan göras?

Kan denna miljö- och landskapsvård utvecklas till en ny form av hembygdsrörelse? Kan hundratusentals människor i vårt land engageras i slyröjning och grässlåtter? Vilka andra möjligheter finns att bevara kulturlandskapet? Kan nya former av boskapsdrift återvinna betesmarkerna? Det finns, konstaterar man, ingen effektivare landskapsvårdare än ett betande djur.

Viktigaste frågeställningen torde gälla den framtida livsmedels- och jordbrukspolitik. Det finns ett klart samband mellan den dåliga lönsamheten i jordbruksnäringen och slyskogens utbredning över kulturlandskapet.

Samma negativa verkan har jordförvärvslagens restriktivitet vad gäller förvärvstillstånd för mindre jordbruksfastigheter. Det framgår av senaste tidens riksdagsdebatter om jordförvärvslagen att allt fler riksdagsledamöter finner det nödvändigt med en ny inriktning av jordförvärvslagen.

### Finns ansvaret?

Syftet med denna min motion är inte bara att fästa riksdagens och regeringens *uppmärksamhet* på den miljöförstöring i vid bemärkelse som pågår i vårt land. Jag vill också hoppas att riksdagen känner ett ansvar för kulturlandskapets bibehållande, och för den skull fattar beslut som leder till konkreta positiva åtgärder.

### Samlat grepp nödvändigt

Det är nödvändigt att statsmakterna tar ställning till landsbygdens framtid och kulturlandskapets öde. Det handlar om miljöpolitik i dess vidaste bemärkelse. Om människors trivsel. Om förutsättningarna för turistnäringens framtid i just de bygder som behöver turismen som näringsfång. Ett igenvuxet landskap utgör ingen god turistisk miljö vare sig för svenskar eller för utländska besökare.

Problematiken i all dess vidd måste grundligt analyseras och diskuteras. Ett samlat grepp är nödvändigt. Min slutsats blir att en parlamentariskt sammansatt utredning måste tillsättas. Det övergripande målet i direktiven måste vara att bevara det öppna svenska kulturlandskapet. Och utredningen måste arbeta snabbt så att regeringen kan lägga fram förslag för riksdagen senast om halvtannat år.

## Hemställan

Mot. 1985/86

Jo753

Med hänvisning till det som i motionen anförs hemställs  
att riksdagen begär att regeringen tillsätter en parlamentarisk  
utredning i syfte att bevara det öppna svenska kulturlandskapet.

Stockholm den 27 januari 1986

*Göthe Knutson (m)*